

Program studiów
dla kierunku studiów pn. *pedagogika*
Moduł dyplomujący: Terapia Pedagogiczna

I. Charakterystyka studiów:

1. Nazwa kierunku studiów: *pedagogika*
2. Przyporządkowanie kierunku studiów do właściwej dziedziny i dyscypliny nauki, do których odnoszą się efekty uczenia, wraz z przypisaniem punktów ECTS:

L.p.	Dziedziny nauki	Dyscypliny naukowe	Punkty ECTS	
			liczba	%
1.	Nauki społeczne	pedagogika	108	60% Dyscyplina wiodąca
		psychologia	43	24%
		nauki socjologiczne	29	16%

3. Poziom kształcenia: studia pierwszego stopnia
4. Profil studiów: praktyczny
5. Forma studiów: stacjonarne i niestacjonarne
6. Łączna liczba godzin: studia stacjonarne: 2644 (w tym 960 godz. praktyk zawodowych), studia niestacjonarne: 1935 (w tym 960 godz. praktyk zawodowych)
7. Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwenta: licencjat
8. Ogólne cele uczenia

Studia na kierunku *pedagogika* pozostają w ścisłym związku z misją Uczelni i opracowaną strategią rozwoju Państwowej Uczelni im. Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu. Struktura modułowa programu studiów zapewnia studentom uzyskanie określonego poziomu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na poziomie VI Polskiej Ramy Kwalifikacji, umożliwiającym im rozwiązywanie złożonych problemów natury wychowawczej i opiekuńczej oraz doskonalenie własnego warsztatu pracy.

9. Typowe miejsca pracy absolwentów:

Moduł dyplomujący: terapia pedagogiczna: absolwent jest przygotowany do diagnozy i pracy z dziećmi i młodzieżą o specjalnych potrzebach wychowawczo, opiekuńczo-edukacyjnych w szkołach różnego typu (światlice szkolne, pedagog szkolny), w placówkach oświatowych (udzielania wsparcia opiekuńczo wychowawczego, podstawy wsparcia terapii pedagogicznej) , w ośrodkach opiekuńczo-wychowawczych, w poradniach psychologiczno-pedagogicznych, w ośrodkach terapeutycznych, w placówkach wspomagania dziecka i rodziny w resortach poza oświatowych oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących w systemie pomocy społecznej, takich jak MOPS, GOPS i Centra Pomocy Rodzinie.

10. Możliwość kontynuacji kształcenia: absolwenci przygotowani są do podjęcia studiów drugiego stopnia, studiów podyplomowych oraz kursów doszkalających/doskonalących w różnych dziedzinach i dyscyplinach nauk, szczególnie w dziedzinie nauk społecznych.

11. Ogólne wymagania wstępne: zaświadczenie lekarza medycyny pracy o braku przeciwwskazań do podjęcia studiów na wybranym kierunku; zasady rekrutacji zawarte w corocznej Uchwale Senatu właściwej dla danego roku akademickiego.

12. Koncepcja kształcenia/uczenia i jej zgodność z misją, strategią uczelni, przy uwzględnieniu potrzeb lokalnego rynku pracy oraz wyników badań losów absolwentów (załączyć ankietę dla pracodawców i jej wyniki):

Koncepcja kształcenia została oparta o założenie, iż przyszły absolwent kierunku *Pedagogika*, studiów pierwszego stopnia, powinien w równym stopniu wykazywać się solidnymi podstawami teoretycznymi oraz praktycznymi umiejętnościami przydatnymi w przyszłym zawodzie. Dlatego też studia na tym kierunku zapewniają z jednej strony rzetelne przygotowanie merytoryczne o charakterze interdyscyplinarnym, z drugiej zaś wsparcie w kształtowaniu kompetencji zawodowych. Dodatkowo umożliwiają studentom zdobycie zintegrowanej wiedzy pedagogicznej, socjologicznej i psychologicznej, która jest konieczna do zrozumienia społeczno-kulturowego kontekstu wychowania i pracy opiekuńczej.

Realizacja studiów wiąże się z celami strategicznymi Uczelni, tj.: zapewnienie wysokiej jakości i różnorodności oferowanych przez Uczelnię usług edukacyjnych, uwzględniających przewidywane zmiany otoczenia społeczno-gospodarczego (cel strategiczny 1) oraz zintensyfikowanie współpracy z bliższym i dalszym otoczeniem

społeczno-gospodarczym (cel strategiczny 2). Z jednej strony bowiem realizacja studiów zmierza do wzbogacenia i uelastycznienia oferty edukacyjnej Uczelni zgodnie z oczekiwaniami i aspiracjami społeczności regionu, z drugiej natomiast jest wyrazem poszerzania współpracy z regionalnym otoczeniem społeczno-gospodarczym. Ponadto, realizacja studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym na kierunku *Pedagogika* przyczynia się do budowania kapitału ludzkiego w regionie.

Przygotowując program studiów na kierunku *Pedagogika* oraz formułując zakładane efekty uczenia się, wzięto pod uwagę potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, wymagania jakie stawiają przed absolwentami pracodawcy oraz możliwości lokalnego rynku pracy. Kształcenie pedagogów-praktyków w zakresie pracy z osobami praktycznie we wszystkich przedziałach wiekowych - począwszy od okresu przedszkolnego poprzez szkolny, dojrzwały, aż do późnej starości, jest odzewem na potrzeby społeczne, gdzie coraz szersza liczba osób (we wszystkich wspomnianych przedziałach wiekowych) potrzebuje czy wymaga profesjonalnej pomocy oraz opieki i wsparcia w celu wyeliminowania bądź też złagodzenia wpływu czynników zaburzających właściwe funkcjonowanie jednostki - zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i społecznym (bezrobocie, ubóstwo, bezdomność, wielodzietność, niezaradność opiekuńcza, wychowawcza i rodzicielska, choroby, orzeczenia o niepełnosprawności, obecnie także potrzeba wsparcia nie tylko psychologicznego, ale również i pedagogicznego w okresie pandemii, z uwzględnieniem pomocy i wsparcia z zakresu terapii pedagogicznej).

Praktyczny profil studiów oparty jest na szerokiej współpracy ze środowiskiem lokalnym m. in. takimi instytucjami, jak: przedszkola (Przedszkole Samorządowe nr 17 im. Jana Brzechwy z Oddziałami Integracyjnymi w Wałbrzychu), domy dziecka (Dom Małego Dziecka w Wałbrzychu), pomocy społecznej (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy i Wałbrzychu), a także z placówkami wsparcia rodziny, osób starszych, niepełnosprawnych (Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Wałbrzychu), co pozwala studentom zdobywać przede wszystkim doświadczenie praktyczne, a to w połączeniu ze zdobytą wiedzą daje podstawy dobrego przygotowania do podjęcia pracy w zakresie pracy opiekuńczo-wychowawczej i terapeutycznej.

Koncepcja programu studiów wpisuje się w realizację wszystkich celów kierunkowych Strategii Rozwoju PWSZ AS, tzn.: rozwoju oferty dydaktycznej; doskonalenia jakości kształcenia; edukacji na potrzeby otoczenia; rozwoju własnej kadry naukowo-dydaktycznej;

rozwoju infrastruktury uczelni (budynków, a przede wszystkim sprzętu specjalistycznego) i umiędzynarodowienia jej działalności. Uwzględnia tym samym wymagania współczesnego rynku pracy, potrzeby społeczno-gospodarcze regionu, pożądane umiejętności praktyczne absolwentów pedagogiki.

Sylwetka absolwenta

Absolwent kierunku pedagogika (profil praktyczny) z modułem Terapia pedagogiczna uzyskuje umiejętności praktyczne z zakresu technik i metod terapii pedagogicznej oraz metodyki pracy terapeuty (po uzupełnieniu wykształcenia). Absolwent wyposażony jest w wiedzę (w stopniu zaawansowanym) z zakresu pedagogiczno-psychologicznych aspektów opieki, wychowania oraz w stopniu podstawowym w zakresie terapii. Jest przygotowany do diagnozy i pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych, wiedzę taką absolwent pozyskał szczególnie w przedmiotach z zakresu kształcenia praktycznego.

Absolwent kierunku:

- posiada szczegółową wiedzę i umiejętności z zakresu diagnozy uczniów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi i/lub specyficznymi trudnościami w uczeniu się;
- posiada, w stopniu zaawansowanym, wiedzę nt. teorii i metodyki terapii pedagogicznej;
- ma świadomość wspierania potencjału rozwojowego wychowanków- poopiecznych i sposobów optymalizacji oddziaływań terapeutyczno-wychowawczych rodziców, wychowawców i innych specjalistów, diagnostów pedagogiczno- psychologicznych czy też terapeutów, jednakże absolwent tegoż kierunku jest ukierunkowywany do podnoszenia kwalifikacji, w wyżej wymienionej specyfice pracy,
- posiada umiejętności organizacji i prowadzenia zajęć o charakterze terapeutycznym, np. korekcyjno-kompensacyjnym;
- posiada umiejętności planowania i prowadzenia zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, działań profilaktycznych;
- potrafi, we współpracy z innymi specjalistami, na terenie placówki planować, konstruować działania wspierające i indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne;
- umiejętność tworzenia i realizowania indywidualnych programów zajęć wspomagania rozwoju dziecka i skutecznego wspierania rodziny;
- posiada umiejętności interpersonalne w sytuacjach współpracy oraz podmiotowych relacji dziecko-dorosły w sytuacjach terapeutycznych w czasie praktyki;

- ma świadomość konieczności prowadzenia zindywidualizowanych działań pedagogicznych;
- jest świadomy konieczności uczenia się przez całe życie.

Potencjalne miejsca pracy absolwentów:

Zdobyta wiedza i kompetencje predysponują absolwentów do podjęcia zatrudnienia w zakresie diagnozy i prowadzenia terapii pedagogicznej w:

- przedszkolach (grupy najmłodsze- bez wstępnego procesu nauczania- uczenia się);
- szkołach(świetlice szkolne, pedagog szkolny),
- poradniach psychologiczno-pedagogicznych;
- placówkach, instytucjach i podmiotach działających na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży, gdzie odbywa się diagnoza i terapia pedagogiczna;
- świetlicach środowiskowych, szerokorozumianych instytucjach profilaktyki społecznej, ośrodkach pomocy rodzinie, organizacjach pozarządowych;
- internatach ;
- ośrodkach adaptacyjnych;
- pogotowiach opiekuńczych;
- schroniskach dla ofiar patologii w rodzinie;
- ośrodkach szkolno-wychowawczych;
- warsztatach terapii zajęciowej.

Przykładowe stanowiska pracy:

- wychowawca-opiekun w placówkach wychowawczych i opiekuńczych z podstawowymi kwalifikacjami z zakresu warsztatu pracy terapeuty,
- wychowawca wsparcia dziennego,
- wychowawca w instytucjach pieczy zastępczej.

Ukończenie kierunku pedagogika z modułem terapii pedagogicznej daje absolwentowi podstawę i inspirację do dalszej perspektywy kształcenia i specjalizacji w aspekcie terapii pedagogicznej, jak i również do dalszego poznania, w sensie teoretycznym i z dużym naciskiem na kształcenie praktyczne, szczególnie w Module II- Pedagogiczno-psychologiczne aspekty opieki i wychowania, Module III Wprowadzenie do diagnostyki i terapii pedagogicznej i Module IV – Metody i techniki terapii pedagogicznej (plan studiów) aspektów wychowania, opieki i terapii pedagogicznej, ujętych w pedagogice jako dyscyplinie naukowej oraz jako dyscyplinie praktycznej.

II. Zakładane efekty uczenia się:

1. Opis i tabela odniesień efektów kierunkowych do charakterystyk drugiego stopnia dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji dla poziomu **szóste**go (zał. 1).
2. Tabela odniesienia kompetencji inżynierskich przez kierunkowe efekty uczenia się (dotyczy wyłącznie studiów inżynierskich) (zał. 1a) – **NIE DOTYCZY**
3. Tabela efektów kierunkowych w odniesieniu do form realizacji przedmiotów/modułów kształcenia (zał. 2).
4. Tabela efektów kierunkowych w odniesieniu do metod weryfikacji (zał. 3).
5. „Skrócona matryca pokrycia” efektów uczenia dla kierunku pedagogika, poziom szósty (zał. 4).
6. Zasady dokumentowania osiągniętych efektów uczenia się – teczki przedmiotowe (zał. 5).
7. Sposób weryfikacji i oceny efektów uczenia się osiągniętych w trakcie całego cyklu kształcenia: prowadzący zajęcia określają szczegółowe, tzw. przedmiotowe efekty uczenia się i formę/formy ich weryfikacji, które są opisane w karcie przedmiotu. Osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się określonych dla poszczególnych zajęć oznacza realizację założonej koncepcji kształcenia na prowadzonym kierunku i uzyskanie efektów kierunkowych (osiągnięcie sylwetki absolwenta). Weryfikacja i ocena efektów uczenia się osiąganych przez studenta w trakcie całego cyklu kształcenia odbywa się m. in. poprzez:
  - proces dyplomowania - poprzez prace dyplomowe i egzamin dyplomowy - weryfikuje się zakładane efekty uczenia się. Oceniane są przez promotora i recenzenta – praca dyplomowa oraz członków komisji egzaminacyjnej – egzamin dyplomowy;
  - praktyki studenckie - efekty uczenia się uzyskiwane podczas realizacji praktyki studenckiej są dopełnieniem koncepcji kształcenia. Weryfikacja efektów następuje zgodnie z regulaminem praktyk dla danego kierunku studiów. Ponadto efekty uczenia się przypisane do praktyk zawodowych są weryfikowane podczas przygotowywania pracy dyplomowej i egzaminu dyplomowego;
  - wymianę międzynarodową studentów - uzyskiwanie informacji od studentów dotyczącej posiadanej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w kontekście pobytu w uczelni partnerskiej;

- działalność i osiągnięcia kół naukowych - informacja zwrotna poprzez uzyskiwane recenzje zewnętrzne (publikacje naukowe, wystąpienia na konferencjach, przyznane stypendium rektora i ministra);
- badanie losów absolwentów - poprzez uzyskiwanie informacji zwrotnych z zakresu uzyskanej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych i ich przydatności na rynku pracy;
- badanie opinii pracodawców - opiniowanie przez pracodawców programów studiów, w tym zakładanych efektów uczenia się i metod ich weryfikowania, szczególnie dotyczących kształcenia praktycznego.

Dodatkowo podstawą oceny realizacji efektów uczenia się są:

- prace etapowe - realizowane przez studenta w trakcie studiów takie jak: kolokwia, sprawdziany, prace zaliczeniowe, referaty, prezentacje, case studies, projekty, itd., które są opisane w kartach przedmiotu, a ich przypisanie do danego przedmiotu odzwierciedla Tabela efektów kierunkowych w odniesieniu do metod weryfikacji (zał. 3).

- egzaminy z przedmiotu - pytania przygotowane do egzaminu nie powinny wychodzić poza treści zawarte w karcie przedmiotu realizowanych w ramach wykładu. Student ma prawo do uzasadnienia przez prowadzącego otrzymanej na egzaminie oceny.

Forma egzaminu: ustna, pisemna, testowa lub praktyczna określana jest przez prowadzącego wykład i zawarta w karcie przedmiotu.

- zaliczenie i zaliczenie z oceną. Prowadzący zajęcia określa kryteria oceny, podaje jej składowe. Zaliczenie przedmiotu bez oceny dotyczy wyłącznie zajęć z Wychowania fizycznego, wszystkie pozostałe są zaliczeniami na ocenę.

Formy i metody prowadzenia zajęć oraz kryteria oceny i jej składowe określa karta przedmiotu. Wszystkie formy weryfikacji osiągnięć studenta uzyskanych w ramach zajęć w danym semestrze odnotowuje się w kartach okresowych osiągnięć studenta. Szczegółowe informacje zawarte są w „teczkach przedmiotowych”.

III. Program studiów:

- 1. Liczba semestrów i liczba pkt. ECTS niezbędna do uzyskania kwalifikacji:
sześć semestrów, 180 pkt. ECTS.**

2. Wymiar i zasady odbywania praktyk zawodowych: ogółem 24 tygodni (960 godz.), 34 pkt ECTS. Kierunkowy regulamin praktyk zawodowych (**zał. 6**).
3. Plan studiów z zaznaczeniem modułów/przedmiotów obowiązkowych i podlegających wyborowi studenta, minimum 30% ogólnej liczby pkt. ECTS (**zał. 7**).
4. Struktura studiów: moduł dyplomujący: terapia pedagogiczna.
5. Zasady zaliczania lektoratu:
dla studiów pierwszego stopnia: język do wyboru (12 pkt. ECTS), w wymiarze 120 godz. – studia stacjonarne, 60 godz. – studia niestacjonarne, zaliczany semestralnie (od semestru 1 do 4).
6. Obowiązkowe zajęcia z wychowania fizycznego prowadzone są na studiach pierwszego stopnia: stacjonarnych, w wymiarze 60 godzin. Zajęciom tym nie przypisuje się punktów ECTS.
7. Wskaźniki dotyczące programu studiów na danym kierunku studiów, poziomie i profilu kształcenia określone w Obwieszczeniu Ministra Edukacji i Nauki z dn. 18.03.2021 w spr. ogłoszenia jednolitego tekstu Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie studiów (Dz.U. z 2021 r. poz. 661)

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/udział procentowy
Liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	180 ECTS/100%
Liczba punktów ECTS przyporządkowana do zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	137 ECTS/76,1%
Liczba punktów ECTS przyporządkowana modułom zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym, służącym zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych	116 ECTS /64,4%

Liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych (w przypadku kierunków studiów przypisanych do dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne)	5 ECTS/2,7%
Liczba punktów ECTS przyporządkowana przedmiotom/modułom zajęć do wyboru	36 ECTS/20%
Liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym/wymiar praktyk zawodowych	32 ECTS/17,7%

8. Sylabusy poszczególnych modułów/przedmiotów (zał. 8).

IV. Warunki realizacji programu kształcenia

1. Wykaz nauczycieli akademickich odpowiedzialnych za jakość realizowanego programu studiów dla kierunku, profilu i stopnia studiów (zał. 9).
2. W przypadku studiów drugiego stopnia – opis działalności naukowo-badawczej, w co najmniej jednej dziedzinie/dyscyplinie wiedzy, odpowiadającym obszarowi kształcenia, właściwemu dla danego kierunku studiów – **NIE DOTYCZY**.
3. Informacja o infrastrukturze zapewniającej realizację celów kształcenia (sale dydaktyczne, laboratoria, pracownie, wyposażenie biblioteki wyposażoną w literaturę zalecaną w ramach kształcenia na kierunku): Baza dydaktyczna, z której korzystają studenci kierunku pedagogika– studiów pierwszego stopnia, składa się z dwóch, przystosowanych do prowadzenia zajęć dydaktycznych budynków, zlokalizowanych przy ul. Zamkowej 4 (bud. A - Fot. 1 i Fot. 2) oraz Piotra Skargi 14a (bud. B – Fot. 3). Budynki w bezpośrednim sąsiedztwie to: gmach główny (dawny Pałac Czettritzów), o powierzchni użytkowej 3.316 m² oraz nowoczesny budynek dydaktyczny, dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (posiadający windę, szerokie korytarze) przy ul. Piotra Skargi 14a, o powierzchni użytkowej 4 660 m².

Wszystkie sale wykładowe w bud. A i B wyposażone są w sprzęt nagłośnieniowy, komputery, projektory, część również w tablice multimedialne. Przykładowo, sale nr 104 i nr 201 (bud. A) wyposażone są w komputer, projektor multimedialny, ekran projekcyjny oraz nagłośnienie. Każda z tych sal może pomieścić 88 studentów. Sale wykładowe w budynku B – nr 121 oraz nr 222 mogą pomieścić po 120 studentów.

We wszystkich salach ćwiczeniowych znajduje się sprzęt audiowizualny, komputery, ekrany projekcyjne i rzutniki. Cztery pracownie komputerowe – dwie w budynku A i dwie w budynku B (łącznie 98 stanowisk z dostępem do szerokopasmowego Internetu) - wyposażone są w nowy sprzęt komputerowy, wraz z oprogramowaniem - zapewniającym pełną realizację treści kształcenia na kierunku pedagogika. Zarówno na terenie budynku A jak i budynku B, studenci i wykładowcy mogą korzystać z darmowego Internetu - dzięki punktom bezprzewodowej sieci Wi-Fi.

W głównym budynku Uczelni do dyspozycji studentów i pracowników oddano **kompleks sportowy o powierzchni 205 m²**, na który składa się: siłownia, sala do ćwiczeń sprawności i kondycji typu fitness oraz sauna. Kompleks jest bogato wyposażony w profesjonalny sprzęt tj. (ergometr, trenażer eliptyczny, wioślarz, bieżnie, atlas do ćwiczeń siłowych, rowery stacjonarne) i stanowi doskonałe zaplecze dydaktyczne (wykorzystywane m.in. podczas zajęć WF).

W czerwcu 2011 r. do użytkowania została oddana nowo wybudowana, nowoczesna sala audiowizualna *Auditorium Novum im. prof. Elżbiety Łonc* (499 m²) – aula na 350 miejsc siedzących, wyposażona w nowoczesny sprzęt multimedialny, m.in.: ekran wielkoformatowy, tablicę interaktywną, system nagłośnieniowy, elektroniczny system sterowania zintegrowanego umożliwiający sterowanie rzutnikiem wielkoformatowym, nagłośnieniem, roletami zaciemniającymi. W *Auditorium Novum* odbywa się wiele zajęć dydaktycznych, wykładów otwartych, uroczystości, a także konferencji. Wyposażenie Auli stanowi: komputer, profesjonalny projektor multimedialny z ekranem projekcyjnym o wymiarach 10:6 metrów, system nagłośnieniowy.

Zasoby biblioteczne oraz informacyjne

Biblioteka w PWSZ Wałbrzych gromadzi zbiory naukowe oraz prowadzi działalność na rzecz pracowników i studentów Uczelni. Pełni rolę biblioteki naukowej, gromadzi zbiory niezbędne do prowadzenia badań naukowych i realizowania procesu dydaktycznego na

wszystkich prowadzonych w Uczelni kierunkach studiów. Posiada bogaty księgozbiór o charakterze ogólnym, obejmujący literaturę z nauk podstawowych oraz dziedzin i dyscyplin, do których przypisane są kierunki studiów.

Obecnie Biblioteka Uczelniana dysponuje zasobami tradycyjnymi (drukowanymi), jak i elektronicznymi, w tym:

- 55 582 książkami,
- 38 352 egzemplarzami czasopism naukowych,
- 156 sztukami zbiorów specjalnych (m.in. normy, katalogi, mapy),
- 1237 sztukami filmów instruktażowych, materiałów multimedialnych (w tym słownikami polsko-angielski i angielsko-polskimi na nośnikach typu pen-drive do nauki języków obcych),
- 16 gramów szkoleniowymi i zestawami kart dydaktycznych (w tym w języku angielskim).

Licencjonowane zasoby elektroniczne stanowią cenne uzupełnienie zbiorów drukowanych i są dostępne w sieci komputerowej Uczelni. W ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki oraz innych platform dostępowych (np. Academica, IBUK, LEX) gwarantujemy powszechny i bezpłatny dostęp do najważniejszych publikacji naukowych w języku polskim i angielskim, we wszystkich dziedzinach wiedzy i specjalnościach naukowych. W grudniu 2020 r. Uczelnia kolejny raz wykupiła dostęp do bazy EBSCO. Licencjonowane bazy danych są ważną pomocą dla pracowników i studentów; większość baz posiada zbiory dynamiczne, tj. wymienialne bądź uzupełniane w trakcie trwania umowy licencyjnej.

Ponadto możliwość korzystania ze zbiorów dolnośląskich bibliotek akademickich zapewnia Konsorcjum Dolnośląskich Bibliotek Cyfrowych, do którego Uczelnia przystąpiła w 2008 r.

Biblioteka Uczelniana obsługuje rocznie ponad 1 300 czytelników (spadek liczby czytelników w latach 2020 i 2021 spowodowany sytuacją epidemiologiczną), udostępniając im ponad 12 tys. książek w formie tradycyjnej. Dostęp do katalogów bibliotecznych i zamawianie książek jest obecnie możliwe na miejscu w bibliotece oraz on-line w ramach systemu KOHA (trwają nadal prace przystosowujące obsługę czytelników w pełnym zakresie systemu KOHA).

Studenci oraz pracownicy mają możliwość korzystania z dodatkowych aplikacji i sprzętu, dostępnych na miejscu:

- stanowiska komputerowe (21 szt.) z dostępem do Internetu,

- skanery z oprogramowaniem OCR (2 szt.),
- drukarka, urządzenie kserograficzne
- program SIMIO – oprogramowanie symulacyjne,
- program ADONIS – oprogramowanie symulacyjne,
- program AnyLogic – oprogramowanie symulacyjne,

Biblioteka Uczelniana w znacznym stopniu zaktualizowała i uzupełniła swoje zbiory dzięki wsparciu finansowemu w ramach ministerialnego programu „Dydaktyczna inicjatywa doskonałości”, którego PWSZ Wałbrzych była dwukrotnym beneficjentem (2018, 2019).

Biblioteka stwarza również możliwość wypożyczenia gier edukacyjnych (w tym również w języku angielskim) na potrzeby prowadzenia atrakcyjnych i rozwojowych zajęć praktycznych ze studentami. Posiadane gry: Learning Battle Cards, Galimatias, Karty add ....ing, Leonardo, LockLuck – gra coachingowa, Lumico – emocje, relacje, reakcje i zasoby, Kandydaci, Magneto, Manufaktura emocji, Morskie karty, Ocean możliwości, Simplicity – coaching tools, Synergia – szkoleniowa gra detektywistyczna, Values Poker – gra w wartości. Do dyspozycji nauczycieli są materiały szkoleniowe: Gry szkoleniowe ANDY KIRBY, Aktywne ćwiczenia szkoleniowe ANDY KIRBY. Gry te mogą być wykorzystywane w ramach realizacji przedmiotów z modułu: Teoria i praktyka reklamy.

Ponadto Uczelnia dysponuje w swoich zasobach bibliotecznych wielkim multimedialnym słownikiem polsko-angielskim i angielsko-polskim. Słownik w wersji na pendrivie. PUAS posiada również wykupiony dostęp do Wielkiego słownika angielsko-polskiego i polsko-angielskiego w internetowym serwisie WN PWN – pakiet na 20 jednoczesnych dostępów.

Niezwykle istotny z punktu widzenia realizacji zakładanych efektów uczenia, w tym dostępu studentów do aktualnej wiedzy (współczesnych badań) są bazy danych – dostępne w Bibliotece oraz na terenie uczelni (przez sieć IP). W tabeli przedstawiono te najistotniejsze dla studentów i wykładowców.

Tabela 11. Wybrane bazy danych dostępne w Bibliotece Uczelnianej PWSZ Wałbrzych

Nazwa bazy	Krótką charakterystyka
ACADEMICA	Academica pozwala na dostęp do ponad pół miliona pełnotekstowych publikacji – monografii, podręczników, skryptów, artykułów oraz całych numerów czasopism. Stale rozbudowywane zasoby Akademiki obejmują współczesne piśmiennictwo naukowe ze wszystkich dziedzin, w tym także najnowsze wydania podręczników akademickich oraz aktualne numery fachowych czasopism specjalistycznych, jak również teksty źródłowe, literaturę piękną oraz zbiory specjalne, które są przedmiotem badań naukowców.

	Tak ogromna baza wiedzy stanie się z pewnością ważnym narzędziem w nauce, pracy badawczej oraz dydaktycznej.
Bazy danych Biblioteki Narodowej	<p>Ponad dwadzieścia baz danych prowadzonych w systemie MAK, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przewodnik Bibliograficzny – bieżąca polska bibliografia narodowa zawierająca opisy bibliograficzne książek opublikowanych w Polsce od roku 1976. • Bibliografia artykułów z czasopism polskich – składa się z trzech baz rejestrujących zawartość ważniejszych polskich czasopism. Obejmuje materiał od 1985 r. i jest aktualizowana. • Polonica Zagraniczne od roku 1993 – zawiera: opisy bibliograficzne książek uznanych za polonica i wydanych poza granicami Polski (od 1993 r.). • Centralny Katalog Czasopism Polskich – baza zawiera 32.000 rekordów polskich wydawnictw ciągłych opublikowanych w kraju i za granicą w latach 1661 – 1950, przechowywanych w bibliotekach polskich i zagranicznych • Centralny Katalog Czasopism Zagranicznych – największy w Polsce zbiór informacji o zagranicznych wydawnictwach ciągłych znajdujących się w bibliotekach polskich współpracujących z Centralnym Katalogiem Czasopism Zagranicznych Biblioteki Narodowej – obejmujący lata 1986-1998, utworzony w formacie ARKA, a liczący ponad 42.000 rekordów, aktualizowany
CEJSH	Elektroniczne czasopismo publikujące angielskie streszczenia artykułów i rozpraw z czasopism z zakresu nauk społecznych i humanistycznych, wydawanych w Europie Środkowej.
DOAJ – Directory of Open Access Journals	Baza naukowych czasopism elektronicznych w wolnym dostępie, zawierająca ponad 350 tytułów z zakresu dyscyplin akademickich – biologii, chemii, fizyki, matematyki, techniki, nauki o ziemi, językoznawstwa, literaturoznawstwa, sztuki, historii, socjologii, nauk politycznych, psychologii, filozofii, religii, edukacji, zarządzania i in.
EBSCO	Licencja obejmuje pakiet podstawowy 12 baz, w tym 7 baz pełnotekstowych zawierających czasopisma naukowe różnych wydawców, książki, gazety i inne publikacje, oraz 5 baz bibliograficznych. Bazy obejmują szeroki zakres dziedzinowy: nauki ścisłe, humanistyczne, społeczne, psychologię, edukację, nauki ekonomiczne, biznes, informatykę, technikę, biologię, chemię, fizykę, nauki medyczne, biomedyczne i wiele innych.
Humbul Humanities Hub	Anglojęzyczna baza kataloguje źródła internetowe z humanistyki (filozofia, historia, lingwistyka, literatura porównawcza, religia i in.)
ibuk.pl	Pierwsza i największa w Polsce internetowa biblioteka-czytelnia online, w której znajdują się książki elektroniczne: podręczniki akademickie i inne. Można w niej korzystać z pozycji z zakresu nauk ekonomicznych, nauk humanistycznych, nauk matematyczno-przyrodniczych, nauk społecznych, informatyki, medycyny, prawa. Można także korzystać ze słowników, leksykonów czy kompendiów, a także publikacji w języku angielskim i niemieckim.
IPL – Internet Public Library Online Serials	Dostęp do ok. 3000 tytułów czasopism elektronicznych z wielu dziedzin; wyszukiwanie wg słów kluczowych, dziedziny, typu publikacji; serwis prowadzony przez University of Michigan School of Information.
LEX SIGMA System Informacji Prawnej	<ul style="list-style-type: none"> • Tezy z piśmiennictwa, czyli zbiór cytatów z polskich i zagranicznych publikacji prawniczych, pochodzących z czasopism takich jak: Europejski przegląd sądowy, Finanse Komunalne, Glosa, Krajowa Rada Sądownictwa, Państwo i Prawo, Przegląd podatkowy, Przegląd Prawa Handlowego, Samorząd Terytorialny, Przegląd Prawa Europejskiego, Common Market Law Review. • Autorskie wzory pism i umów przygotowane przez prawników specjalistów na zamówienie Redakcji Systemu Informacji Prawnej LEX. • Komplet metryk i skanów aktów prawnych opublikowanych w Dzienniku Ustaw i Monitorze Polskim od 1918 r. • Ujednolicone teksty aktów prawnych z Dziennika Ustaw i Monitora Polskiego. • Metryki i ujednolicone teksty aktów prawnych opublikowanych w Dziennikach Urzędowych • Komplet metryk aktów prawnych opublikowanych w 16 Wojewódzkich Dziennikach Urzędowych od 1999 r.

	<ul style="list-style-type: none"> • Wybór tekstów aktów korporacyjnych i pomników prawa polskiego. • Projekty ustaw wraz z uzasadnieniami (komplet projektów stanowiących przedmiot prac Sejmu od III kadencji). • Urzędowe wzory pism pochodzące z dzienników urzędowych. • Zestawienia, czyli dokumenty zawierające zestawienia danych z aktów prawnych. • Dane teleadresowe sądów, urzędów i innych instytucji działających na terenie RP. Kalkulatory.
LookSmart's FindArticles	Serwis umożliwiający wyszukiwanie artykułów (od 1998 r.) z ponad 300 światowych magazynów i czasopism z dziedzin: ekonomia i finanse, informatyka, technika, nauczanie, sport i sztuka.
Master File Premier	Wielodziedzinowa baza pełnotekstowa przeznaczona w szczególności dla bibliotek publicznych, zawierająca ok. 1.700 czasopism pełnotekstowych o tematyce ogólnej, społecznej, biznesowej, ochrony zdrowia, edukacji, zagadnień wielokulturowych. Baza zawiera ponadto ok. 500 informatorów pełnotekstowych, ok. 165 000 dokumentów źródłowych oraz kolekcje ponad 460 000 zdjęć, map i flag. Baza zawiera archiwum w formacie PDF od 1975 r. kluczowych publikacji: American Libraries, Foreign Affairs, History Today, Judaism, Library Journal, National Review, Saturday Evening Post i wielu innych.
Nauka Polska	Portal poświęcony w całości nauce polskiej. Zawiera głównie informacje o bazach danych prowadzonych i udostępnianych przez Ośrodek Przetwarzania Informacji: Badania naukowe SYNABA, Rozprawy doktorskie i habilitacyjne, Instytucje naukowe, Ludzie nauki i in.
Newspaper Source	Oferuje dostęp do 45 pełnotekstowych gazet amerykańskich i międzynarodowych w języku angielskim takich jak: The Christian Science Monitor, USA Today, The Washington Post, The Washington Times, The Times (London), The Toronto Star, The Sunday Times (Wlk. Brytania), Budapest Sun, Slovak Spectator, the Australian, Irish Times, Japan Times oraz wielu innych. Baza zawiera ponadto pełne teksty wyselekcjonowanych artykułów z 390 regionalnych gazet amerykańskich oraz transkrypcje wiadomości nadawanych przez amerykańskie kanały radiowe i telewizyjne: CBS News, CNN, CNN International, FOX News, NPR i inne.
Otwarta Nauka	Portal zawierający informacje o ruchu otwartej nauki w Polsce i na świecie oraz o projektach otwartej nauki realizowanych w ICM UW.
Springer	Czasopisma oraz stopniowo powiększana kolekcja książek elektronicznych Springer są udostępniane w ramach ogólnokrajowej licencji akademickiej. Licencja obejmuje wszystkie 1955 bieżących czasopism Springer, w tym 1128 tytułów czasopism z rocznikami archiwalnymi od 1997 roku, które były objęte wcześniejszą licencją konsorcyjną, oraz dodatkowe 734 i 93 tytułów nowo wydanych albo przejętych przez Springera od innych wydawców. Licencja obejmuje także pełne archiwa 1291 czasopism od pierwszego wolumenu do roku 1996. Licencja ogólnokrajowa Springer obejmuje także archiwa serii książkowych, w tym 17 serii od pierwszego wolumenu do rocznika 2008 oraz dalszych 9 serii z archiwami z lat 1997-2008, kolekcję 3009 e-książek wydanych w roku 2005 oraz kolekcję 9983 e-książek wydanych w latach 2009-2011 oraz 58 wydawnictw encyklopedycznych.
SYMPOnet	Zawiera informacje o materiałach konferencyjnych, przedkonferencyjnych i pokonferencyjnych znajdujących się w bibliotekach polskich, od roku 1980. Liczy niecałe 35 tys. rekordów, a bazę tę uaktualnia się w odstępach tygodniowych. Bazą administruje Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej.
Web of Knowledge	Pakiet bazy danych Web of Knowledge produkowanych przez firmę Thomson Reuters jest udostępniany w ramach ogólnokrajowej licencji akademickiej. Licencja obejmuje pakiet Web of Science (WoS), który zawiera 3 indeksy cytowań: Science Citation Index Expanded (SCIE z rocznikami od 1945), Social Sciences Citation Index (SSCI z rocznikami od 1956), Art and Humanities Citation Index (AHCI z rocznikami od 1975). Ponadto licencja obejmuje dodatkowy indeks cytowań Conference Proceedings Citation Index (CPCI, w tym części Science i Social z rocznikami od 1990) oraz bazę Journal Citation Reports JCR (dostęp do najświeższego opublikowanego rocznika).

	Rekordy w indeksach cytowań zawierają streszczenia artykułów, podstawowe informacje bibliograficzne oraz informacje o cytowaniach z czasopism znajdujących się na liście Master Journal List (tzw. lista filadelfijska). Od roku 2010 w bazach WoS indeksowane są artykuły z ponad 12 000 tytułów bieżących czasopism. Poprzez platformę Web of Knowledge dostępne są także baza Medline oraz dodatkowe narzędzia EndNote Web i Researcher ID.
Wiley-Blackwell	Czasopisma Wiley-Blackwell są udostępniane w ramach ogólnokrajowej licencji akademickiej. Licencja obejmuje 1367 tytułów z nauk ścisłych, humanistycznych i społecznych, udostępnianych wraz z archiwami od 1997 roku.
Zasoby polskie ICM	Kolekcja wybranych książek z zakresu humanistyki i nauk społecznych, zdigitalizowana w roku 2007.

Źródło: opracowanie własne.

W celu skutecznego komunikowania się ze studentami Uczelnia korzysta z wielu kanałów komunikacyjnych, w tym elektronicznego indeksu - **systemu Omnis**, który w pozwala na bezpośrednią komunikację na linii uczelnia – student oraz nauczyciel-student. Poprzez system *Omnis* studenci mają łatwy dostęp m.in. do wszystkich wykładowców. Uczelnia zapewnia studentom i pracownikom internetowy dostęp do posiadanych zasobów. Portal *eORDO Omnis* dostarcza w sposób zdalny nie tylko wielu niezbędnych informacji, ale pozwala również zrealizować wybrane procedury związane z prowadzeniem studiów, czy też samym studiowaniem. **Portal eORDO Omnis moduł** umożliwia m.in.:

- odbiór ważnych komunikatów Uczelni oraz Działu Nauczania i Spraw Studenckich,
- dostęp do najważniejszych informacji kontaktowych.

Moduł eStudent m.in. umożliwia:

- odbiór ważnych komunikatów Uczelni oraz Działu Nauczania i Spraw Studenckich,
- dostęp do najważniejszych informacji kontaktowych,
- kontrolę własnego indeksu elektronicznego,
- komunikację z prowadzącymi zajęcia,
- zamawianie wybranych druków i zaświadczeń oraz statusu ich realizacji,
- pobranie wzorów różnych druków,
- kontrolę własnych opłat,
- dostęp do szczegółowych informacji na temat: oferowanych przedmiotów, prowadzących zajęcia, miejscach odbywania zajęć.

Moduł eProwadzący m.in. umożliwia:

- przegląd prowadzonych zajęć,
- przegląd oraz wprowadzanie ocen i zaliczeń,
- pobieranie wydruków list obecności oraz protokołów.

4. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia.

Jednostką prowadzącą kierunki studiów jest uczelnia – Państwowa Uczelnia im. Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu, której Senat jest organem decyzyjnym w sprawie procesu kształcenia. Organizacyjnie kierunkiem pedagogika - studiami pierwszego stopnia zarządza dyrektor Instytutu Społeczno-Prawnego, którym od 2020 r. jest prof. uczelni Piotr Szymaniec (dyrektora instytutu, jak i zastępców dyrektora powołuje i odwołuje rektor, który może zasięgnąć w tej sprawie opinii Senatu). Do zadań dyrektora instytutu należy nadzór prac związanych z działalnością dydaktyczno-naukową i organizacyjną instytutu, opisaną w Statucie uczelni.

W 2008 roku, wdrożony został w Uczelni **Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia** (WSZJK) - ostatnie zmiany zostały wprowadzone w styczniu 2017 r. (Tab. 2). Obecnie WSZJK tworzą: **Kierunkowe Zespoły Zapewnienia Jakości Kształcenia** (KZZJK) oraz **Uczelniany Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia** (UZOJK). Kluczowymi działaniami WSZJK są: monitorowanie jakości kształcenia na poszczególnych kierunkach, poprzez m.in. ewaluacje programów kształcenia i planów studiów, a także dbałość o udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w ewaluacji efektów uczenia się. Funkcjonowanie WSZJK wspomaga **Komisja ds. oceny nauczycieli akademickich**, której wyniki prac pozwalają ocenić pracę, zaangażowanie i dbałość o jakość kształcenia kadry dydaktycznej.

Tab. 2. Zmiany w Wewnętrznym Systemie Zapewnienia Jakości Kształcenia (2008-2020)

Tabela 15. Zmiany w Wewnętrznym Systemie Zapewnienia Jakości Kształcenia (2008-2020)

Nazwa uchwały	Krótką charakterystyka
Uchwała nr 23/2008 Senatu PWSZ w Wałbrzychu z dnia 22.10.2008 r. w sprawie wprowadzenia WSZJK w PWSZ	<ul style="list-style-type: none"> - opis WSZJK, - procedury działań i skład WSZJK, - Instytutowe Zespoły ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia (IZZJK), - okresowa ocena kadry, - hospitacje, ankiety (wyniki, których uwzględniane są przy ocenie nauczycieli akademickich).
Uchwała nr 1/2010 Senatu PWSZ w Wałbrzychu z dnia 20.01.2010 r. w sprawie ewaluacji w WSZJK w PWSZ	<ul style="list-style-type: none"> - opis WSZJK: skład i zadania, - IZZJK: skład i zadania, - procedury szczegółowe
Uchwała nr 9/2012 Senatu PWSZ w Wałbrzychu z dnia 29.02.2012 r. w sprawie ewaluacji w WSZJK w PWSZ	<ul style="list-style-type: none"> - opis WSZJK: skład i zadania, - Kierunkowe Zespoły Zapewnienia Jakości Kształcenia (KZZJK): skład i zadania, - ocena kadry, ocena prowadzonych zajęć, ewaluacja procesu kształcenia, ankietyzacja studentów
Uchwała nr 1/2014 Senatu PWSZ w	- opis WSZJK, jego organizacja i zadania,

Wałbrzychu z dnia 23.01.2014 r. w sprawie zmian organizacji i zadań w WSZJK w PWSZ	- szczegółowe zadania Uczelnianego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia (UZOJK), - szczegółowe zadania KZZJK
Uchwała nr 66/2017 Senatu PWSZ w Wałbrzychu z dnia 18.10.2017 r. w sprawie organizacji i zadań w Wewnętrznym Systemie Zapewnienia Jakości Kształcenia w PWSZ w Wałbrzychu	- opis WSZJK, jego organizacja i zadania, - szczegółowe zadania Uczelnianego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia (UZOJK), - szczegółowe zadania KZZJK
Uchwała nr 72/2019 Senatu PWSZ w Wałbrzychu z dnia 18 grudnia 2019 r. w sprawie organizacji i zadań w Wewnętrznym Systemie Zapewnienia Jakości Kształcenia w PWSZ w Wałbrzychu	<ul style="list-style-type: none"> – organizacja Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia (WSZJK) – zadania Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia – szczegółowe zadania Uczelnianego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia – szczegółowe zadania Kierunkowych Zespołów ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia (KZZJK)

Do podstawowych zadań UZOJK należy m.in.: opracowanie procedur oceny zajęć dydaktycznych i nauczycieli akademickich przez studentów, okresowa ewaluacja procesu kształcenia, organizacja szkoleń w ramach uczelnianej inicjatywy pn.: „Dydaktyka szkoły wyższej”, podejmowanie działań, zapewniających pożądaną jakość kształcenia.

Kulturę jakości kształcenia na kierunku pedagogika(studiach pierwszego stopnia) buduje KZZJK ds. pedagogiki, w skład którego wchodzi nauczyciele akademicy oraz przedstawiciele środowiska społeczno-gospodarczego oraz przedstawiciele studentów. Przewodniczącym Zespołu jest obecnie prof. dr hab. Henryk Gradkowski, a jego zastępcą dr Małgorzata Radyńska. To właśnie członkowie zespołu opracowują program kształcenia, w tym kierunkowe efekty uczenia się, uwzględniając opinie interesariuszy wewnętrznych (studenci, nauczyciele akademicy) i zewnętrznych (Rada Uczelni, przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego). KZZJK przedstawia raport z działalności z minionego roku akademickiego UZOJK, który na podstawie zebranych wszystkich kierunkowych raportów, przygotowuje raport uczelniany i przedstawia go do zatwierdzenia Senatowi uczelni. Wyniki tych prac są na bieżąco dyskutowane z wykładowcami, przekazywane członkom KZZJK, Kolegium Rektorsko-Dyrektorskiemu. Gremia te diagnozują aktualne problemy sygnalizowane przez interesariuszy zewnętrznych. W ten sposób zapewniony jest proces monitorowania realizacji efektów uczenia się. **Wyniki prac UZOJK, podsumowujące ocenę jakości kształcenia na poszczególnych kierunkach, prezentowane są publicznie – wszystkim studentom i pracownikom Uczelni (raz w roku).**

Systemowym rozwiązaniem, w skali Uczelni jest uaktualnianie katalogów informacyjnych ECTS ze szczególnym naciskiem na określenie celów kształcenia, przedmiotowych efektów uczenia się oraz metod weryfikacji zakładanych efektów, wraz z szacowaniem punktacji ECTS, w czym pomocny jest ujednolicony wzór sylabusu (wraz instrukcją jego wypełniania). W roku akademickim 2016/2017 wprowadzono na wszystkich prowadzonych w Uczelni kierunkach nową, ujednoliconą instrukcję przechowywania prac etapowych studentów w tzw. **teczkach przedmiotowych**. W tezkach tych znajdują się następujące dokumenty: aktualna, podpisana przez osobę/osoby prowadzące zajęcia karta przedmiotu (sylabus); opis warunków zaliczenia przedmiotu z podaniem kryteriów oceniania (rozkład oraz średnia ocen z poszczególnych elementów zaliczenia); przykładowe, ocenione, prace studentów, co najmniej jeden egzemplarz z każdej oceny (testy, zadania, eseje, prezentacje multimedialne, itp.); w przypadku przedmiotów kończących się zaliczeniem lub egzaminem ustnym: zestaw pytań z załączoną skalą oceniania; w przypadku zajęć seminaryjnych: konspekty prac dyplomowych, wykaz bibliografii, artykuły itp.; opcjonalnie w zależności od formy zajęć lista obecności. Dokumentację dotyczącą osiągniętych przez studentów efektów uczenia się zbiera, przechowuje, a przede wszystkim analizuje KZZJK¹.

Szczególnie istotną rolę w WSZJK, w tym monitorowania realizacji efektów uczenia się oraz procesu dostosowywania i udoskonalania procesu kształcenia, jest **analiza wyników ankiet studenckich**, których wyniki przekazywane są m.in. Samorządowi Studenckiemu. Ostatnia modyfikacja kwestionariuszy ankiet studenckich nastąpiła w roku akademickim 2019/2020. Unikatowym działaniem było przeprowadzenie ankiet wśród studentów uczelni (w tym kierunku pedagogika) na temat szacowanej liczby punktów ECTS - wyniki wskazały na niewielką rozbieżność między wskazanymi punktami ECTS w planach studiów (kartach przedmiotów), a określeniem ich wagi (ECTS) przez studentów.

Od 2013 r. systematycznie zbierane są w Uczelni **ankiety, kierowane do przedsiębiorstw, przyjmujących studentów na praktyki zawodowe**. Wyniki tych ankiet mają istotny wpływ na koncepcje i programy studiów, (w tym kierunkowe i przedmiotowe efekty uczenia się) na studiach pierwszego stopnia kierunku. W roku akademickim 2017/2018 w Instytucie

---

¹ do wglądu w sekretariacie Instytutu

wprowadzone zostały także tzw. **ankiety eksperckie**². Wyniki ankiet dyskutowane są m.in. podczas posiedzeń, KZZJK, zebrań z pracownikami, spotkań ze studentami – stanowią kluczowe informacje w procesie modyfikowania koncepcji kształcenia na kierunku pedagogika. W procesie dostosowywania programów kształcenia do wymagań współczesności aktywnie uczestniczą sami studenci. Ich przedstawiciele są członkami wielu gremiów – Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia ds. danego kierunku, Rad Naukowych, Senatu.

Podsumowując, do najważniejszych mechanizmów systemu doskonalenia jakości

kształcenia zalicza się: prace KZZJK (dyskusje, opracowywanie programów kształcenia, metod weryfikowania zakładanych efektów uczenia się); prace UZOJK (wdrażanie „dobrych praktyk”, np. tzw. kontroli wewnętrznych, komunikowanie interesariuszom wewnętrznym i zewnętrznym wyników ankietyzacji); współpracę nauczycieli akademickich kierunku pedagogika z otoczeniem społeczno-gospodarczym – co również przyczynia się do procesu upracticzniania programu kształcenia; rolę opiekunów praktyk, opiekunów studenckich kół naukowych, koordynatora ECTS, opiekunów poszczególnych lat; współpracę z Biurem Karier (w tym badanie losów absolwentów); śledzenie tendencji społeczno-gospodarczych na rynku pracy (dane statystyczne, diagnozy społeczne, raporty, strategie rozwoju); rozwój własnej kadry - rozwój zawodowy (praktycznych umiejętności), a także naukowy pracowników Instytutu (udział w szkoleniach, kursach, organizacja konferencji, warsztatów, konferencji, publikacje naukowe, granty wewnętrzne i zewnętrzne, udział w konferencjach, badania naukowe itd.); organizację corocznych dydaktycznych szkoleń wyjazdowych (Jagniątków: 30.11-02.12.2013 r., Żelazno: 17-19.10.2014 r., Karpacz: 17-19.10.2014 r., Polanica: 09-11.10.2015 r., Kowary: 14-15.10.2016 r., Jedlina Zdrój: 2021.10.2017 r., Jugowice: 12-13.10.2018 r., Stanisławów: 29-30.11.2019, szkolenie on-line z zakresu metod i technik kształcenia na odległość, grudzień 2020 r., Karpacz 5-6 XI 2021r). W roku akademickim 2021/2022 oprócz wyżej wymienionych szkoleń dla kadry dydaktycznej prowadzone były szkolenia- warsztaty POWER w następujących terminach : 06.10.2021.: Coaching jako skuteczna metoda pracy (szkolenie dla kadry dydaktycznej), 06.10.2021.: Metody aktywne w pracy wykładowcy (szkolenie dla kadry dydaktycznej) , 14.01.2022.: Zarządzanie stresem i kontrolowanie emocji (szkolenie miękkie dla studentów III roku), 12.04.2022.: Matematyczne zabawy – wg Edyty Gruszczyk-Kolczyńskiej i Ewy Zielińskiej oraz Anny Świć (warsztat dla studentów II i III roku)

---

² opinie interesariuszy dostępne są do wglądu w sekretariacie Instytutu Społeczno-Prawnego, w tym ankiety kierowane do instytucji przyjmujących studentów kierunku pedagogika na praktyki zawodowe, a także ankiety eksperckie, kierowane do interesariuszy zewnętrznych – dotyczące opinii na temat aktualnych programów studiów (w tym kierunkowych efektów uczenia się i planów studiów) oraz rekomendacji, dotyczących oczekiwanych kierunków doskonalenia programów studiów (w tym oczekiwanych przez pracodawców kompetencji zawodowych).

26.04.2022.: wizyta studyjna w Przedszkolu Samorządowym nr 17 im. Jana Brzechwy z Oddziałami Integracyjnymi i Specjalnymi w Wałbrzychu w ramach przedmiotu "Poradnictwo i pomoc pedagogiczna" (II rok pedagogiki). Szkolenia POWER odbywały się z udziałem wykładowców oraz studentów, celem tych szkoleń- warsztatów było podkreślenie profilu praktycznego i wykorzystanie praktyki pedagogicznej w przyszłej „usłudze” opiekuńczo-wychowawczo-terapeutycznej studenta pedagogiki. Ponad to czynny udział interesariuszy wewnętrznych (studentów) – system ankiet, wnioski z ankiet; udział interesariuszy zewnętrznych (opinie interesariuszy, praktyki zawodowe, wykłady i spotkania, ankiety eksperckie, ankiety pracodawców przyjmujących studentów na praktyki zawodowe itd.).

Od wielu lat rozstrzygnięciami skarg i wniosków zgłaszanych przez studentów zajmuje się prorektor ds. dydaktycznych i studenckich. Rzecznikiem dyscyplinarnym ds. studentów od 2020 r. (kadencja 2020-2024) jest dr Piotr Sylwestrzak, a rzecznikiem dyscyplinarnym ds. nauczycieli w tej samej kadencji został powołany prof. uczelni Piotr Szymaniec. Studenci w ankietach mają również możliwość oceny i wyrażenia opinii o funkcjonowaniu, pracy pozostałych działów (Dział Nauczania i Spraw Studenckich, Wydawnictwo i Biblioteka, Dział Administracji, sekretariaty instytutów).

V. Wnioski z analizy zgodności efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy oraz wnioski z analizy wyników monitoringu losów absolwentów

Analiza zgodności efektów uczenia się oraz potrzeb lokalnego rynku pracy dla studentów kierunku pedagogika jest przeprowadzana na bieżąco w trakcie spotkań Kierunkowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia.

Istotnym źródłem tej analizy i podstawą do wprowadzania zmian w programie studiów, bądź jego weryfikowania są *ankiety dla pracodawców*, które studenci składają na zakończenie zrealizowanego etapu praktyki zawodowej. Od roku 2017 wprowadzono ponadto tzw. *ankiety eksperckie* kierowane do interesariuszy zewnętrznych – dotyczące opinii na temat aktualnych programów studiów (w tym kierunkowych efektów uczenia się i planów studiów) oraz rekomendacji, dotyczących oczekiwanych kierunków i doskonalenia programów kształcenia (w tym oczekiwanych przez pracodawców kompetencji zawodowych).

Liczba wypełnionych ankiet uzależniona jest od liczby etapów praktyki zawodowej w danym roku akademickim, w 2020/2021 pracodawcy wypełnili 230 ankiet. Praktyka była realizowana w 80 placówkach/instytucjach, a poza miastem Wałbrzych, studenci

odbywali praktykę m.in. w: Mieroszowie, Świdnicy, Czarnym Borze, Kamiennej Górze, Boleścinie, Łagiewnikach i Boguszowie-Gorcach.

Kierunkowy opiekun praktyk zawodowych przeprowadził 4 hospitacje, stwierdzając, że merytorycznie i metodycznie placówki te są bardzo dobrze przygotowane do przyjmowania studentów pedagogiki na praktyki zawodowe, chętne do nawiązywania perspektywicznej współpracy w tym zakresie.

Poszczególne komponenty zostały ocenione w następujący sposób:

Liczba wypełnionych ankiet	Ankiety potwierdzone pieczęcią firmy	Ankiety bez potwierdzenia					
	188	17					
Odmowa wypełnienia ankiet	3						
Ocena pracy studenta		1	2	3	4	5	̄
	Współpraca w zespole			1	4	199	4,97
	Sumienność				2	202	4,99
	Odpowiedzialność				4	200	4,98
	Kreatywność			1	13	189	4,93
	Samodzielność			2	16	186	4,90
	Zaangażowanie				2	204	4,99
	Chęć uczenia się/rozwoju				2	201	4,99
	Kultura osobista				1	202	4,99
	Zadowolenie z powierzonych zadań				6	196	4,97
Ogólna średnia							4,97
		Liczba odpowiedzi					
Oczekiwania wobec uczelni dot. kształceniu studentów	Większy nacisk na wiedzę teoretyczną	8					
	Umiejętność zastosowania wiedzy w praktyce	175					
	Lepsze nauczanie j. obcego	26					
	Rozwijanie umiejętności komunikacji w zespole	47					
	Inne, np. .... (proszę podać przykłady)	4 (nabywanie kompetencji wspierających kontakt z rodzicami uczniów, większy nacisk na wiedzę praktyczną, umiejętność rozwiązywania problemów wychowawczych, radzenie sobie z zachowaniami „trudnymi”, prowadzenie dokumentacji przedszkolnej w praktyce, sporządzanie dokumentacji do ewaluacji, podsumowanie gotowości szkolnej, umiejętność wykorzystania zabawy jako formy edukacji dziecka w wieku					

		przedszkolnym, większy nacisk na zajęcia umuzykalniające)
		Liczba odpowiedzi
Praktyczne przygotowanie do wejścia na rynek pracy	Zdecydowanie tak	82
	Raczej tak	100
	Trudno powiedzieć	21
	Raczej nie	
	Zdecydowanie nie	
		Liczba odpowiedzi
Gotowość/Chęć zatrudnienia studenta	Tak	199
	Nie	
	Zatrudnię na innym stanowisku	2 (pomoc opiekuna, pracownik socjalny)

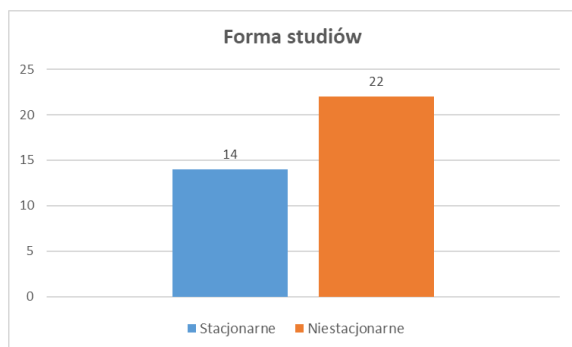
Wskazane w tychże ankietach oczekiwania stanowią istotną wskazówkę do m.in. aktualizacji sylabusów/kart przedmiotów. Jedną z często pojawiających się wskazówek ze strony pracodawców dotyczy konieczności kształtowania u studentów pedagogiki umiejętności miękkich, np. umiejętność pracy w grupie, samoocena stanowiska pracy, organizacja pracy własnej, otwartość, kreatywność, komunikatywność, ale i asertywność.

Studenci realizujący praktykę zawodową zostali bardzo pozytywnie ocenieni (średnia ocena; 4,8), a najwyżej (4,90) oceniono: sumienność, zaangażowanie, chęć uczenia i rozwoju oraz kulturę osobistą.

Badanie losów absolwentów kierunku pedagogika

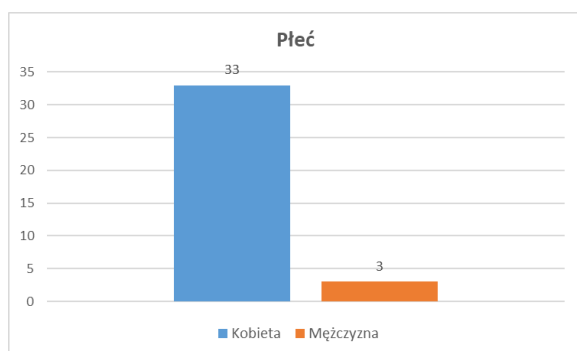
Ogółem w roku akademickim 2020/2021 badaniu poddano 30 absolwentów kierunku Pedagogika, co stanowiło 82,5% dyplomowanych absolwentów tego kierunku.

Wykres 1.

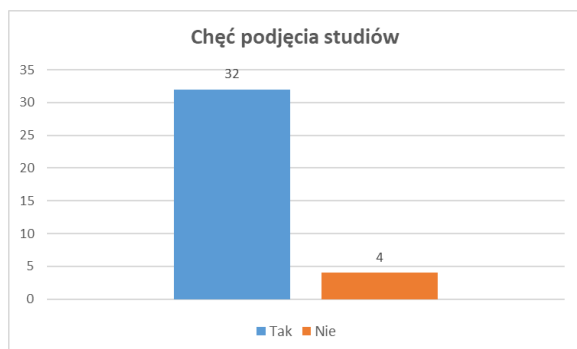
Większość badanych to absolwenci studiów niestacjonarnych (22 osoby).

Wykres 2.

Wśród respondentów w zdecydowanej większości dominowały kobiety, a wynik ten odzwierciedla strukturę płci charakterystyczną dla kierunku studiów.

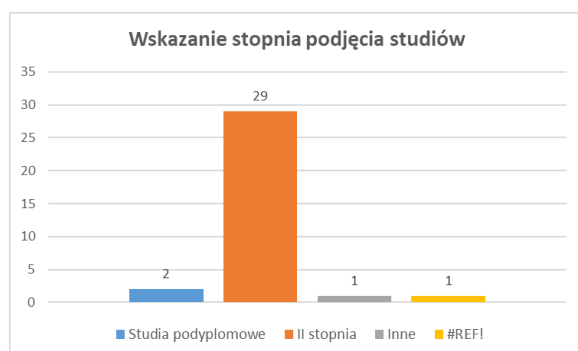
Wykres 3.

Źródło: opracowanie własne.

W interesującej nas kwestii deklaracji dalszego kształcenia 32 osoby wskazały chęć podjęcia dalszych studiów.

Wykres 4.

Zdecydowana większość (29 osób) wskazało studia drugiego stopnia, w tym aż 14 badanych chce kontynuować kierunek pedagogika, prawdopodobnie w prywatnej uczelni wałbrzyskiej – Wyższej Szkole Zarządzania i Przedsiębiorczości. Nieliczne osoby wskazały Uniwersytet Wrocławski oraz Wyższą Szkołę Kształcenia Zawodowego (13 osób nie udzieliło odpowiedzi).

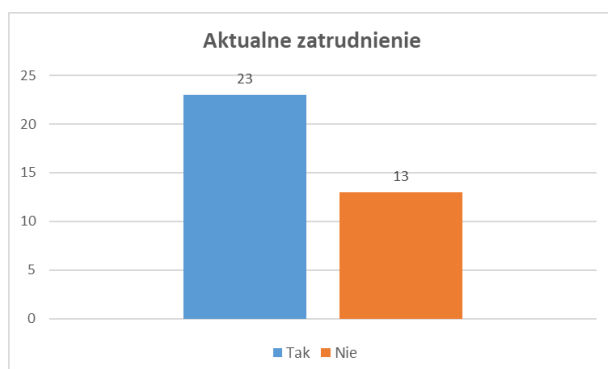
Tabela 2.

Wskazanie kierunku studiów	
Bibliotekoznawstwo	2
Administracja zarządzanie i organizacja	1
Logopedia	1
Zarządzanie	1
Resocjalizacja	1
Turystyka	1
Pedagogika	13
Pedagogika wczesnoszkolna i przedszkolna	1
Psychologia kliniczna	1
Pedagogika specjalna	1
Brak odpowiedzi	7

Tabela3.

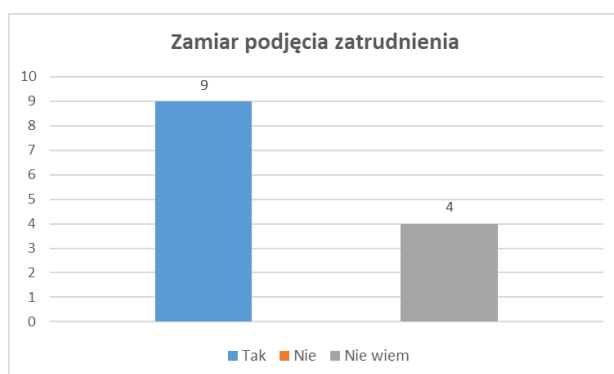
Wskazanie kierunku studiów i uczelni	
PUAS Wałbrzych	1
WSZiA Opole	1
AWF Wrocław	1
Lublin	1
SWPS Wrocław	1
WSZiP Wałbrzych	7
Wyższa Szkoła Kształcenia Zawodowego	2
Uniwersytet Wrocławski	2
UMCS Lublin	1
Uniwersytet Szczeciński	1
DSW Wrocław	1
Brak odpowiedzi	13

Wykres 5.

Duży odsetek absolwentów (23 osoby) już jest zatrudniona, ale wpływ na to ma na pewno fakt, że w większości ankietę wypełnili absolwenci studiów niestacjonarnych.

Wykres 6.

Spośród 13 osób aktualnie niezatrudnionych 9 wyrażą chęć podjęcia pracy.

Wykres 7.

Optymistycznym wynikiem jest również to, że 22 osoby spośród 23 zatrudnionych pracuje zgodnie z ukończonym kierunkiem studiów.

Szczegółowe wyniki i analizy losów absolwentów pedagogiki umieszczane są w bazie ELA (są to lata 2017/2018, 2019/2020).

W ankietach eksperckich od roku 2018/2019, 2019/2020 respondenci oceniali przede wszystkim zgodność zakładanych efektów uczenia się z potrzebami lokalnego rynku pracy. Interesariusze zewnętrzni przypisani do kierunku pedagogika w 2021 potwierdzili iż kierunek pedagogika z modułem terapii pedagogicznej jest jak i zakładane efekty uczenia się również mocno są związane z zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy. Wykazali to dyrektorzy jak i sami pracownicy(wychowawcy, opiekunowie) w perspektywicznych miejscach pracy dla przyszłych absolwentów wyżej wymienionego modułu i kierunku. Rozmowy takie odbywały się w ramach spotkań w roku akademickim 2020/2021 i wcześniejszych Kierunkowego Zespołu Jakości Kształcenia – Pedagogika(cały zespół kadry dydaktycznej przypisany do tego zespołu) z zaproszonymi praktykami z zaprzyjaźnionych placówek, gdzie również odbywały się praktyki zawodowe studentów pedagogiki.